

A közzététel időpontja: 2023. augusztus 4.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2024. január 1.

NÉMET NÉPISMERET

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

- A múlt és jelen kérdéseire kapcsolódó mérlegelő szemléletmód alkalmazása.
- A hazai németiség történelmének és jelenének feldolgozása, önálló véleményalkotás.
- A német nemzetiségre vonatkozó írott, képi vagy elektronikus források felhasználása.
- A magyarországi német nemzetiségi média szerepéről vélemény alkotása.
- A kapott forrásrészletek, napi sajtóból vett publicisztika, képi és hangzó történelmi források és elektronikus ismerethordozók, valamint a személyes tapasztalatok alapján nemzetiségpolitikai problémák megfogalmazása, a múlt és jelen között párhuzam megvonása.
- A múzeumok, néprajzi gyűjteményekből információk gyűjtése, ezek segítségével a német nemzetiség hétköznapijainak és ünnepeinek ismerete.
- A tárgyi és szellemi néprajzi hagyományok felhasználásával a nemzetiség életének szemléletes bemutatása.
- A német nemzetiség települési területén a földrajzi adottságok, az életviszonyok és gazdasági kapcsolatok közötti összefüggések felismerése és értelmezése.
- A településen belüli és térségi közösségek közötti kapcsolat ismerete és bemutatása.
- Térképek, történelmi, települési, gazdaságföldrajzi és demográfiai adatok kikeresésével, válogatásával és azok felhasználásával, egy, a német nemzetiségre különösen jellemző (pl. települési szokások) jelenség sokoldalú bemutatása.
- Szociológiai felmérések, publicisztikai részletek válogatásával és felhasználásával az identitásvállalás magatartásformáinak, a nemzetiségi egyén és közössége kapcsolatainak bemutatása és értelmezése.
- Egy választott nyelvi változat, beszélt nyelvjárás és a köznyelv kapcsolatának bemutatása, az eltérések felismerése konkrét szöveg példáján.
- Irodalmi szövegben előforduló nyelvjárási jelenség felismerése, a nyelvi megoldás értelmezése. Egy jellegzetes épület funkcionális elemeinek bemutatása, értelmező ismertetése.
- Párhuzamok vonása az ugyanazon településen élő közösségek hasonló funkciójú épületei között, a hasonlóságok és eltérések leíró bemutatása.
- A magyarországi német nemzetiség irodalma, zene-, ének- és tánckultúrája néhány jellegzetességének összefoglalása és néhány helyben élő jellegzetesség bemutatása vagy leírása.
- A nemzetiségpolitikai intézmények, jogok ismerete, gyakorlati kérdéseinek magyarázó bemutatása.

- A magyar-német együttélés társadalom- és kultúraformáló hatásainak ismerete, bemutatása.
- Egy választott helyi német nemzetiségi önkormányzat bemutatása, egy egyesület tevékenységének felvázolása egyéni tapasztalatok és konkrét dokumentumok alapján.
- Önálló projektek tervezése és kivitelezése.

B) TÉMAKÖRÖK

1. Történeti ismeretek

Témák	Követelmények
1.1 Eredet, közösséggé válás, korai kapcsolatok	Ismerje a hazai németiség magyarországi megjelenésének történeti szakaszait és emlékeit. Magyarozza a közösséggé válást elősegítő tényezőket. Tudjon válogatni a különböző források között. Értelmezze az írott források, térképek fontosabb üzeneteit.
1.2 Együttélés, életmód, értékrendszer	Ismerje a német közösségeket összetartó, együttélési formákat. Mutassa be a rendelkezésére álló forrásanyag alapján a közösség életmódját, értékrendszerét.
1.3 Sorsfordulók a nemzetiség történetében napjainkig	Jelen és múlt eseményeinek, ezek összefüggéseinek bemutatása forrásanyag és emberi sorsok alapján.
1.4 Életképek a hazai németek történetéből	Értelmezze saját családtörténetében az életmód változásának okait. Tárja fel a változások legfőbb mozgatóit.

2. Néprajzi ismeretek

Témák	Követelmények
2.1 A német nemzetiség tárgyi kultúrája, hagyatéka és települési szokásai	A német anyanyelvű lakosság települési szokásainak, a települések szerkezetének ismerete, az ismeretek alkalmazása. Nevezze meg a rokoni kapcsolatokat, térjen ki a rokoni összetartás fontosságára régen és ma, fogalmazza meg a különbségek okait.

Témák	Követelmények
	<p>Ismerje a parasztudvar beosztását, az egyes épületek rendeltetéseit.</p> <p>Ismerje a használati és munkaeszközöket, azok működését, hasonlítsa össze a ma használatos eszközökkel.</p> <p>Ismerjen tipikus kézműves mesterségeket, azok települések szerinti elhelyezkedését, kialakulásuk okait.</p> <p>Térjen ki a generációk együttélésének problematikájára, elemezze azt, és vetítse ki a mára.</p> <p>Mutassa be néhány kézműipari termék jellemzőit, térjen ki a mesterségek mai helyzetére.</p> <p>Tudjon projekttervet készíteni adott témában.</p>
2.2 A német nemzetiség szokásrendszere	<p>Ismerje a naptári év szokásait, tudjon róluk összefüggően beszélni, ismerje kialakulásuk okait, a szokások hatásait a közösségi életre és szerepüket ma.</p> <p>Ismerje a családi élet szokásait és az emberi élet sorsfordulóihoz kapcsolódó szokásokat, tudjon róluk összefüggően beszélni.</p> <p>Ismerjen különböző népi gyógy módokat, azokhoz fűződő babonákat, helyezze el őket a mában, értékelje őket és térjen ki újraélesztésük lehetőségeire.</p> <p>Elemezze a szokások hiedelemtartalmát, értékelje azokat, és vonatkoztasson a mára.</p> <p>Ismerje a szokások megszűnésének okait, illetve újraélesztésük lehetőségeit.</p> <p>Tudjon projekttervet készíteni a szokások gyűjtésére, dokumentálására és bemutatására.</p>
2.3 A német nemzetiség népviselete	<p>Ismerje a gyermek, női és férfi népviselet főbb jellemzőit általánosságban a népcsoportra vonatkozóan (színek, anyagok, formák).</p> <p>Tudjon megnevezni ruhadarabokat, ismerjen anyagokat és motívumokat.</p> <p>Tudjon projekttervet készíteni a még meglévő ruhadarabok, illetve anyagok gyűjtésére, leírására és a gyűjtött anyag bemutatására.</p> <p>Tudja bemutatni a különbségeket a hétköznapi és ünnepi viselet között.</p>
2.4 A német nemzetiség étkezési szokásai	<p>Ismerje általánosságban a németiség főzési és étkezési kultúráját, annak főbb jellemzőit és a felhasznált nyersanyagokat.</p> <p>Ismerje a németiség mai főzési és étkezési szokásait, tudja néhány étel elkészítésének módját.</p> <p>Ismerje a hétköznapi konyha régi és mai jellemzőit.</p> <p>Ismerje az ünnepek speciális szokásait, értékelje azokat, és hasonlítsa össze a mai szokásokkal.</p>

Témák	Követelmények
2.5 A német nemzetiség médiája	Ismerje a magyarországi németek írott és elektronikus médiumait, azok tevékenységi körét. Tudjon véleményt nyilvánítani és elemző észrevételeket megfogalmazni a médiumok által tolmácsolt tartalmakkal kapcsolatban.

3. Földrajzi ismeretek

Témák	Követelmények
3.1 A magyarországi németek települései	Ismerje a fontosabb településterületeket. Mutassa be és értékelje azok földrajzi adottságait.
3.2 A földrajzi adottságok és az életmód összefüggései	Fedezze fel az összefüggéseket egy adott kistérség és az ott lakók életmódja között, és részletesen mutassa be azt a németek példáján.
3.3 A hazai németek gazdasági kapcsolatai	Tárja fel és magyarázza a német nemzetiség gazdasági kapcsolatait az anyaországgal.
3.4 A megmaradt hazai német települések jelene és jövője a földrajzi meghatározottságok szemszögéből	Elemezze egy németek lakta település fejlődési kilátásait megadott szempontok és forrásanyag alapján.

4. Társadalmi ismeretek

Témák	Követelmények
4.1 A német nemzetiség közösségi kapcsolatai	Tárja fel és értelmezze azokat az ismérveket, amelyek meghatározzák a német nemzetiséghez tartozók alapvető és nagyobb közösségi kapcsolatait.
4.2 A közösségi összetartozás tudatának jellemző megnyilvánulási formái	Elemezze a közösségi kapcsolatokat. Tárja fel és értelmezze a német nemzetiséget erősítő kisközösségi szerveződések funkcióit, jellemzőit.
4.3 A német nemzetiségi egyén helye és a többes közösségi kötődések hatásai	Mutassa be és értékelje az identitásvállalás jellemző egyéni és csoportos magatartásformáit egy alapvetően többes közösségi kötődésekre épülő társadalmi környezetben.
4.4 A német nemzetiség oktatási rendszere	Ismerje a hazai németek mai és múltbéli nevelési és oktatási rendszerét.

5. A német nemzetiség nyelvvel kapcsolatos ismeretek

Témák	Követelmények
5.1 A hazai németiség nyelvi fejlődésére ható tényezők	Ismerje fel azokat a tényezőket, amelyek alakították a német nemzetiség nyelvét és a használt nyelvi változatokat.
5.2 A köznyelv és a nyelvi változatok szerepe	Vázolja fel az eltéréseket a nyelvjárás és a köznyelv, illetve irodalmi köznyelv között.
5.3 A nemzetiség nyelvének megjelenése a magyarországi német irodalomban	Ismerjen olyan irodalmi műalkotásokat, amelyek központi témája a nyelvhasználat, tudja elemezni, értelmezni őket.

6. A német nemzetiség épített környezetének ismerete

Témák	Követelmények
6.1 Az épített környezet formai és funkcionális sajátos vonásai	Tudjon vázlatot készíteni egy település alaprajzáról, ismerjen néhány régi utcanevet és azok kialakulásának okait. Ismerje a település legfontosabb épületeit, azok elhelyezkedését, illetve rendeltetéseit. Készítsen alaprajzot egy jellemző lakóházzal, ismerje a helyiségek funkcióját. Ismerje a helyiségek berendezését, emeljen ki néhány nagyon jellemző berendezési elvet, szokást. Szemléltesse a hazai német nemzetiség építészetének formai jegyeit. Értelmezze az épületek funkcionális jegyeit, eszközeit és kapcsolatait. Ismertesse a parasztudvar egyes épületei rendeltetésének változásait, vonatkoztasson a második világháború előtti és a mai időre.
6.2 A német nemzetiségi építészeti örökség védelme	Ismerjen német tájházakat és kiállításokat. Mutassa be azok értékmentő szerepét.

7. A német nemzetiség zene-, ének- és tánckultúrájának ismerete

Témák	Követelmények
7.1 A hazai németek szokásai: a zene-, ének- és tánckultúra kapcsolata	Vázolja fel az éneklés, a hangszeres zene és a tánc szerepét a hétköznapi és ünnepek szokásrendszerében.
7.2 A hagyományörzés és a jelen követelményei a hazai németek zenekultúrájában	Tervezzen énekes, zenés, táncos műsorajánló programot, amelyben a hagyományörzés központi helyet foglal el.

8. Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek

Témák	Követelmények
8.1 A nemzetiségpolitika jogszabályi keretei	Ismerje a nemzetiségek jogait tartalmazó törvények főbb rendelkezéseit. Az alapvető jogok biztosának, illetve a Magyarországon élő Nemzetiségek Jogainak Védelmét Ellátó Biztoshelyettesének szerepe.
8.2 A nemzetiségi önkormányzatiság alapjai és gyakorlata	Mutassa be néhány példán keresztül egy település német nemzetiségi önkormányzatának működését. Mutassa be a nemzetiségi önkormányzat működését területi és országos szinten.
8.3 A német nemzetiségi önkormányzatok, egyesületek szerepe az önanonosság fenntartásában	Ismertessen olyan helyi vagy egyesületi programokat, amelyek az önanonosság fenntartását segítik.

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
projekt	15 perc
80 pont	70 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	NINCS	A feladatokkal összefüggő segédeszköz (képi, nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó)

Közzé kell tenni

	Középszint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga

Anyag	NINCS	tételcímek
Határidő	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal
Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény	

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
(projekt)	15 perc	
Egy téma önálló, évközi feldolgozása	A projektmunka megvédése	Egy tétel kifejtése
80 pont	20 pont	50 pont
	70 pont	

Írásbeli vizsga

Egy projekt készítése váltja ki az írásbeli vizsgát.

A projekt témája a részletes követelményekben szereplő nyolc témakör bármelyikéből választható, melyet a vizsgázó a szóbeli vizsgán véd meg.

A projektmunkával szemben támasztott követelmények

Legfeljebb 20 oldal terjedelmű, amelyből szemléltetések nélkül a szöveg hossza Times New Roman 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal, 2,5 cm-es margóval minimum 5 oldal. A projektleírásnak tartalmaznia kell a munka fázisait: a téma kiválasztása indoklását, hipotézisek, illetve célkitűzések megfogalmazását, bibliográfiát, szakirodalmi vonatkozásokat, a gyűjtőmunka leírását, a téma tartalmi részének kidolgozását, következtetéseket, személyes élményeket.

A projektmunka a téma kiválasztásától a végső forma létrehozásáig önálló munka. A vizsgázó a projektmunka elkészítése során konzulens segítségét kérheti. Ha a vizsgázó már nem rendelkezik tanulói jogvisztonnyal, és konzulens segítségét kéri, akkor saját maga gondoskodik konzulensről. A tanulói jogviszonyban lévő vizsgázó konzulense lehet a szaktanára is. A vizsgázó legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig leadja a kész projektmunkát.

A vizsgázó a projektmunka bemutatásához szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást készít, amit a szóbeli vizsgán használ fel, a projekt megvédésekor.

A projektmunka értékelése

A projektmunkára összesen 80 pont adható. A teljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi javítási-értékelési útmutató alkalmazásával történik.

I. Tartalom

a) komplexitás, a téma többoldalú megközelítése	30 pont
b) a téma újszerű megközelítése	10 pont
c) bibliográfia és a téma szakirodalmi vonatkozásainak megjelenítése	5 pont

II. A projektkészítés folyamata

a) a projekt fázisainak megjelenítése	5 pont
b) az egyéni kutatómunka megjelenítése	15 pont

III. Forma

a) nyelvi megformáltság	8 pont
b) szerkezet, végső megjelenítés minősége	7 pont

Amennyiben a létrehozott szöveg jelentősen rövidebb a minimális szövegmenynységnél (kevesebb mint 4 oldal), a projektmunka értékelhetetlen.

Szóbeli vizsga

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A vizsgázó 5 percen bemutatja projektmunkáját. Ehhez előre elkészített szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást hoz magával. Ezután 10 perc áll rendelkezésére, hogy kifejtse a tételét.

A tételsor négy kötelező témakörből összeállított 20 tételből áll. A négy témakör: Történeti ismeretek, Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek, Néprajzi ismeretek, Német nemzetiség nyelvvel kapcsolatos ismeretek. A tételeknek összességükben le kell fedniük mind a négy témakört. A tételek mindegyike tartalmazzon egy, a tétel témájához kapcsolódó forrást is, amelynek elemzése szintén a felelet része.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 70 pont. Ezen belül a projekt bemutatására 20 pont, a tétel kifejtésére 50 pont adható. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi értékelési útmutató alkalmazásával történik.

A projekt bemutatása összesen 20 pont

– a projektmunka lényegre törő összefoglalása	7 pont
---	--------

– prezentációs technika, előadásmód	5 pont
– nyelvi megformáltság	5 pont
– szemléltetés	3 pont

A szóbeli tétel értékelése összesen 50 pont

– tartalom	25 pont
– a forrás elemzése	10 pont
– nyelvi megformáltság	10 pont
– szerkezeti felépítés, a felelet felépítése	5 pont

ABITURPRÜFUNG IM FACH VOLKSKUNDE

DETAILLIERTE ANFORDERUNGEN

A) KOMPETENZEN

- Abwägende Sichtweise die Fragen der Vergangenheit und Zukunft betreffend.
- Aufarbeitung der Geschichte und Gegenwart der Ungarndeutschen, Bildung einer selbstständigen Meinung.
- Anwendung geschriebener, bildlicher oder elektronischer Quellen, die sich auf die Geschichte der deutschen Volksgruppe beziehen.
- Bildung einer selbstständigen Meinung über die Rolle der ungarndeutschen Medien.
- Formulierung von nationalitätenpolitischen Problemen anhand der erhaltenen Quellenauszüge sowie anhand von Zeitungsartikeln aus der Tagespresse, Bild- und Tonquellen bzw. anhand persönlicher Erfahrungen. Eine Parallele zwischen der Gegenwart und der Vergangenheit ziehen.
- In Museen oder volkskundlichen Ausstellungen Informationen sammeln, mit deren Hilfe die Wochen - und Festtage der deutschen Nationalität kennenlernen.
- Schilderung des Lebens der Nationalität anhand des geistigen und materiellen Nachlasses.
- Die Zusammenhänge zwischen den geographischen Gegebenheiten, Lebensumständen und Wirtschaftsverhältnissen auf dem Siedlungsgebiet der deutschen Volksgruppe erkennen und interpretieren.

- Kenntnis und Darstellung der Beziehungen innerhalb einer Gemeinde und - Darstellung einer, für die deutsche Nationalität typischen Erscheinung (z.B. Siedlungsformen) mit Hilfe von Landkarten und historischen, wirtschaftsgeographischen sowie demographischen Angaben.
- Mit Hilfe von soziologischen Ermessungen und publizistischen Auszügen die Erscheinungsformen der Identität sowie die Beziehungen der Einzelperson zur Gemeinschaft darstellen und interpretieren.
- Die Beziehung zwischen einer gewählten Sprachvariante, einer gesprochenen Mundart und der Standardsprache erkennen und darstellen.
- Eine Dialekterscheinung in einem literarischen Text erkennen und ihre sprachliche Lösung deuten.
- Die funktionalen Elemente eines typischen Gebäudes darstellen und interpretieren.
- Parallelen ziehen zwischen Gebäuden ähnlicher Funktion, die innerhalb einer Gemeinde verschiedenen Gemeinschaften gehören, die Gleichheiten und Unterschiede beschreibend darstellen.
- Einige Charakteristika der Literatur, Musik-, Gesang- und Tanzkultur der deutschen Volksgruppe zusammenfassen, einige örtliche Spezifika darstellen oder beschreiben.
- Die nationalitätenpolitischen Institutionen und Rechte kennen, den funktionierenden Mechanismus darstellen und erklären.
- Kenntnis und Darstellung der Wirkung des ungarisch-deutschen Zusammenlebens auf die Gesellschaft und Kultur.
- Die Tätigkeit einer gewählten lokalen Nationalitätenselbstverwaltung oder eines Vereins anhand von eigenen Erfahrungen und entsprechenden Dokumenten skizzieren und darstellen.

B) INHALTLICHE ANFORDERUNGEN

1. Historische Kenntnisse

Themen	Anforderungen
1.1 Herkunft, Entwicklung zur Gemeinschaft, frühe Beziehungen	Die historischen Etappen und Denkmäler des Erscheinens des ungarländischen Deutschtums kennen. Die Faktoren einer Gemeinschaftsbildung erklären. Von den verschiedenen Quellen wählen können. Die wichtigsten Botschaften der schriftlichen Quellen und Landkarten deuten.
1.2 Zusammenleben, Lebensweise, Wertordnung	Die Formen des Zusammenlebens, die die deutschsprachigen Gemeinschaften zusammenhalten, kennen.

Themen	Anforderungen
	Die Lebensweise, Wertordnung der Gemeinschaft anhand der dem Kandidaten zur Verfügung stehenden Quellen darstellen.
1.3 Wendepunkte in der Geschichte der Nationalität bis heute	Ereignisse der Vergangenheit und Gegenwart, deren Zusammenhänge darstellen anhand von Quellen und menschlichen Schicksalen.
1.4 Bilder aus der Geschichte der Ungarndeutschen	Anhand der Familiengeschichte die Ursachen für die Veränderungen in der Lebensweise darstellen. Die Beweggründe der Änderungen erläutern.

2. Volkskundliche Kenntnisse

Themen	Anforderungen
2.1 Gegenständliche Kultur, Nachlass und Siedlungsangewohnheiten der deutschen Nationalität	Die Siedlungsgewohnheiten und die Siedlungsstruktur der deutschen Volksgruppe kennen und anwenden. Die Verwandtschaftsbezeichnungen benennen, über die Wichtigkeit des Zusammenhaltes in der Verwandtschaft früher und heute sprechen können bzw. die Unterschiede begründen. Die Einteilung des Bauernhofes und die Funktion der einzelnen Gebäuden kennen. Gebrauchsgegenstände und Werkzeuge sowie deren Verwendung kennen, sie mit heute gebrauchten Gegenständen und Werkzeugen vergleichen. Typische Handwerke, deren regionale Verbreitung und die Gründe der Herausbildung kennen. Die Problematik des Zusammenlebens mehrerer Generationen darstellen, interpretieren und auf unsere Zeit Bezug nehmen. Die Charakteristika einiger Handwerksprodukte, den heutigen Stellenwert dieser Berufe darstellen Ein Projekt planen können.
2.2 Bräuche der deutschen Nationalität	Die Bräuche des Kalenderjahres kennen, über sie zusammenhängend sprechen, die Gründe der Herausbildung und die Wirkung der Bräuche auf das Gemeinschaftsleben früher und heute kennen. Die Bräuche des Familienlebens und der Wendepunkte im menschlichen Leben kennen, über sie zusammenhängend sprechen können.

Themen	Anforderungen
	<p>Verschiedene Heilmittel kennen, die an sie knüpfenden abergläubischen Bräuche benennen, ihren Stellenwert im heutigen Leben angeben und eine mögliche Neubelebung dieser alten Mittel finden.</p> <p>Die abergläubischen Motive der Bräuche interpretieren, sie bewerten und Bezug auf Heute nehmen.</p> <p>Das Verschwinden der Bräuche begründen und Möglichkeiten einer Neubelebung finden.</p> <p>Anhand der Bräuche ein Projekt entwerfen, das das Sammeln, Aufzeichnen und Darstellen der Bräuche beinhaltet.</p>
2.3 Tracht der deutschen Volksgruppe	<p>Die wichtigsten Charakterzüge der Kinder-, Frauen- und Männertracht im Allgemeinen kennen (Farben, Formen, Stoffe).</p> <p>Kleidungsstücke benennen, über Stoffe, Farben und Motive sprechen.</p> <p>Ein Projekt entwerfen, das sich auf das Sammeln, Beschreiben und Ausstellen von heute noch vorhandenen Trachten bzw. Stoffen bezieht.</p> <p>Die Unterschiede in der Werktags- und Sonntagstracht zeigen.</p>
2.4 Essgewohnheiten der Nationalität	<p>Die frühere Koch- und Esskultur der Ungarndeutschen, deren wichtigste Charakteristika und die verwendeten Rohstoffe im Allgemeinen kennen.</p> <p>Die heutige Koch- und Esskultur der Ungarndeutschen kennen, die Zubereitung einiger Speisen erklären können.</p> <p>Die Charakteristika der Werktagsküche früher und heute darstellen.</p> <p>Die speziellen Gewohnheiten an Festtagen kennen, sie bewerten und mit den heutigen vergleichen.</p>
2.5 Medien der deutschen Nationalität	<p>Die Medien der Ungarndeutschen und ihren Wirkungsbereich kennen.</p> <p>Meinung und interpretierende Bemerkungen über die Themen und deren Darstellung durch die Medien formulieren.</p>

3. Geographische Kenntnisse

Themen	Anforderungen
3.1 Siedlungen der Ungarndeutschen	<p>Die wichtigsten Siedlungen kennen.</p> <p>Die geographischen Gegebenheiten dieser Siedlungen aufzeigen und bewerten.</p>

Themen	Anforderungen
3.2 Zusammenhang zwischen den geographischen Gegebenheiten und der Lebensweise	Die Zusammenhänge zwischen einer gegebenen Region und der Lebensweise der dort Lebenden entdecken und am Beispiel der Deutschen detailliert darstellen.
3.3 Wirtschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen	Die Wirtschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen zum Mutterland erkunden und erklären.
3.4 Die Gegenwart und Zukunft der erhalten gebliebenen ungarndeutschen Ortschaften vom Gesichtspunkt der geographischen Bestimmungen	Die Entwicklungschancen einer ungarndeutschen Gemeinde anhand gegebener Gesichtspunkte und Quellen interpretieren.

4. Gesellschaftliche Kenntnisse

Themen	Anforderungen
4.1 Gemeinschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen	Jene Charakterzüge aufdecken und erklären, die die grundlegenden und größeren Gemeinschaftsbeziehungen der Ungarndeutschen bestimmen
4.2 Typische Erscheinungsformen des Gemeinschaftsbewusstseins	Die Gemeinschaftsbeziehungen analysieren Die Funktionen und Charakteristika der kleingemeinschaftlichen Organisationen/Organisierungen, die das Ungarndeutschtum stärken, aufdecken und interpretieren.
4.3 Stellung der Einzelperson und Wirkung der mehrfachen Identität	Die grundlegenden Formen des Identitätsbekenntnisses in einer solchen Gesellschaft darstellen und analysieren, die auf mehrfache Bindungen aufbaut.
4.4 Das ungarndeutsche Schulwesen	Das ungarndeutsche Schulwesen früher und heute kennen.

5. Kenntnisse über die Sprache der Ungarndeutschen

Themen	Anforderungen
5.1 Faktoren, die auf die sprachliche Entwicklung der Ungarndeutschen eingewirkt haben	Jene Faktoren erkennen, die auf die Sprache und die gebrauchten Sprachvarietäten der Ungarndeutschen eingewirkt haben
5.2 Rolle der Standardsprache und der Sprachvarietäten	Auf die Unterschiede der Mundart und Standardsprache, sowie Hochsprache hinweisen.
5.3 Erscheinen der Mundart in der ungarndeutschen Literatur	Literarische Werke kennen, deren zentrales Problem der Sprachgebrauch ist, diese interpretieren und deuten.

6. Baukultur der deutschen Minderheit

Themen	Anforderungen
6.1 Formale und funktionale Züge der Baukultur	<p>Über den Grundriss einer Gemeinde eine Skizze anfertigen können, einige alte Straßennamen kennen und deren Entstehung erkunden.</p> <p>Die wichtigsten Bauten eines Dorfes, ihre Lage und Funktion kennen.</p> <p>Den Grundriss eines typischen Wohnhauses zeichnen können, die Funktion der Räume kennen.</p> <p>Die Einrichtung der Räume kennen, einige typische Einrichtungsprinzipien und Gewohnheiten nennen.</p> <p>Die formalen Merkmale der einheimischen deutschen Baukunst darstellen.</p> <p>Die funktionalen Merkmale, Mittel und Beziehungen der Gebäuden erklären.</p> <p>Die Veränderungen in der Funktion der Gebäude im Bauernhof aufzeigen, dabei auf die Zeit vor und nach dem II. Weltkrieg Bezug nehmen.</p>
6.2 Schutz des Bauerbes	<p>Deutsche Heimatmuseen und Ausstellungen kennen.</p> <p>Ihre Aufgaben bei der Rettung von Werten schildern.</p>

7. Die Musik-, Gesang- und Tanzkultur der Ungarndeutschen

Themen	Anforderungen
7.1 Verhältnis der Musik-, Gesang- und Tanzkultur	Die Rolle des Gesangs, der instrumentalen Musik und des Tanzes im Brauchtum der Wochen- und Feiertage aufzeigen.
7.2 Traditionspflege und Anforderungen der Gegenwart in der Musikkultur der Ungarndeutschen	Ein Gesang-, Musik- oder Tanzprogramm entwerfen, in dem die Traditionspflege eine zentrale Rolle einnimmt.

8. Kenntnisse über Nationalitätenrecht und -gesellschaft

Themen	Anforderungen
8.1 Gesetzlicher Rahmen der Nationalitätenpolitik	Die wichtigsten Verordnungen der Gesetze über die Rechte der Nationalitäten kennen.

	Die Rolle des Kommissars für Grundrechte bzw. des Stellvertretenden Beauftragten für den Schutz der Rechte der in Ungarn lebenden Nationalitäten.
8.2 Grundlagen und Praxis des Selbstverwaltungswesens	Durch einige Beispiele die Tätigkeit einer örtlichen Nationalitätenselbstverwaltung darstellen. Die Tätigkeit der Selbstverwaltungen auf regionaler und Landesebene zeigen.
8.3 Die Rolle der Nationalitätenselbstverwaltungen, Vereine bei der Identitätserhaltung der deutschen Volksgruppe	Örtliche oder Vereinsprogramme vorstellen, die der Identitätserhaltung dienen.

C) BESCHREIBUNG DER PRÜFUNG

Prüfungsteile

Mittelstufe	
Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Projekt	15 Minuten
80 Punkte	70 Punkte

Hilfsmittel

	Mittelstufe	
	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Vom Prüfling gesichert	KEINE	KEINE
Von der Institution gesichert, die die Prüfung ausführt	KEINE	Mit den Aufgabenzusammenhängende Hilfsmittel (bildliche, gedruckte, bzw. elektronische Medien)

Zu veröffentlichen

	Mittelstufe
--	--------------------

	Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung
Stoff	NICHTS	Titel der Thesen
Frist	mindestens 60 Tage vor Beginn des Prüfungszeitraums Mai-Juni	mindestens 60 Tage vor Beginn des Prüfungszeitraums Mai-Juni
Verantwortlich	Das für die Erstellung der Prüfungsmaterialien verantwortliche Institut	

MITTELSTUFE

Schriftliche Prüfung	Mündliche Prüfung	
(Projekt)	15 Minuten	
Selbstständige Erarbeitung eines Themas während des Schuljahres	Verteidigung der Projektarbeit	Erörterung einer These
80 Punkte	20 Punkte	50 Punkte
	70 Punkte	

Schriftliche Prüfung

Die schriftliche Prüfung wird durch eine Projektarbeit ausgelöst.

Das Thema des Projektes wird von den acht Themenbereichen der detaillierten Abituranforderungen gewählt und muss in der mündlichen Prüfung verteidigt werden.

Anforderungen an die Projektarbeit

Der Umfang der Arbeit soll 10-20 Seiten betragen, von denen der Textteil (ohne die Anlagen) mindestens 5 Seiten beträgt (Times New Roman, Buchstabengröße: 12, Zeilenabstand: 1,5, Rand: 2,5 cm). Die Projektbeschreibung muss die einzelnen Phasen der Durchführung enthalten: die Begründung der Themenwahl, die Formulierung der Hypothesen bzw. Zielsetzungen, die Bibliographie, Fachliteraturbezüge, Beschreibung der Sammeltätigkeit (Feldarbeit), Ausarbeitung der inhaltlichen Bezüge, Schlussfolgerungen und persönliche Erlebnisse.

Die Projektarbeit ist von der Auswahl des Themas bis hin zur Endfassung eine selbstständige Arbeit. Während der Anfertigung der Arbeit kann der Prüfling die Hilfe eines Lehrers in Anspruch nehmen. Wenn er kein Schüler der Prüfungsinstitution ist und einen Lehrer um Hilfe bitten möchte, so muss er selbst dafür sorgen. Unterstützt werden kann der Prüfling der Prüfungsinstitution auch vom eigenen Fachlehrer.

Der Prüfling reicht seine fertige Arbeit spätestens bis zum Anfang der Prüfungszeit ein. Er fertigt zur Präsentation Veranschaulichungsmaterial oder eine kurze, thesenartige Zusammenfassung des Projekts an, die er in der mündlichen Prüfung bei der Verteidigung des Projekts verwendet.

Bewertung

Für die Projektarbeit können insgesamt 80 Punkte vergeben werden. Die Bewertung erfolgt anhand der folgenden allgemeinen Bewertungskriterien, die im zentralen Hinweis zur Korrektur und Bewertung enthalten sind:

I. Inhalt

a) Komplexität des Themas, Herangehensweise	30 Punkte
b) Neuartiges Herangehen	10 Punkte
c) Fachliterarische Bezüge und Bibliographie	5 Punkte

II. Prozess der Erstellung der Projektarbeit

a) Klare Darstellung der Projektphasen	5 Punkte
b) Eigene Recherchen	15 Punkte

III. Form

a) Sprachliche Gestaltung	8 Punkte
b) Aufbau, Qualität der Endfassung	7 Punkte

Wenn der Text wesentlich kürzer ist, als die Vorschrift (kürzer als 4 Seiten), kann die Projektarbeit nicht bewertet werden.

Mündliche Prüfung

Inhaltliche und formale Merkmale der mündlichen Thesen

Im Rahmen der mündlichen Prüfung wird vom Kandidaten die Arbeit in 5 Minuten verteidigt, dabei verwendet er ein vorbereitetes Präsentationsmaterial oder eine kurze, thesenartige Zusammenfassung. Es stehen ihm weiterhin 10 Minuten zur Verfügung, um seine These zu erörtern.

Die Thesenreihe besteht aus den vier verbindlichen Themenbereichen zusammengestellten 20 Thesen. Die vier Themenbereiche sind: Historische Kenntnisse, Kenntnisse über Nationalitätenrecht und -gesellschaft, Volkskunde, Kenntnisse über die Sprache der Ungarndeutschen. Die Thesen müssen insgesamt alle vier Themenbereiche abdecken. Alle Thesen enthalten eine Quelle, die in ihrem Thema der Aufgabenstellung entspricht und deren Interpretation in die mündliche Antwort eingebaut werden muss.

Bewertung

Die mündliche Leistung wird mit max. 70 Punkten bewertet. Davon können 20 für die Verteidigung der Projektarbeit und 50 für die Erörterung der These vergeben werden. Die Bewertung der mündlichen Leistung erfolgt anhand des folgenden zentralen Kriterienkatalogs, der die allgemeinen Bewertungskriterien enthält.

Darstellung des Projekts – insgesamt 20 Punkte

– zielgerichtete Zusammenfassung der Projektarbeit	7 Punkte
– Präsentationstechniken, Vortragsweis	5 Punkte
– sprachliche Gestaltung	5 Punkte
– Veranschaulichung	3 Punkte

Erörterung der These insgesamt 50 Punkte

– Inhalt	25 Punkte
– Quellenanalyse	10 Punkte
– sprachliche Gestaltung	10 Punkte
– Aufbau der Antwort, Struktur	5 Punkte

A Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2022. (VI. 28.) BM utasítás alapján a köznevelésért felelős miniszter nevében eljárva: